

Бігунова Н. О.,
доктор філологічних наук,
доцент кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ІЛОКУТИВНІ ЦІЛІ ТА ПЕРЛОКУТИВНИЙ ЕФЕКТ МОВЛЕННЕВОГО АКТУ СХВАЛЕННЯ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ДИСКУРСУ)

Анотація. Статтю присвячено визначенню ілокутивних цілей і перлокутивного ефекту мовленнєвого акту схвалення. Матеріалом дослідження слугували 950 контекстів вираження схвалення, вилучені методом суцільної вибірки із 70 англомовних художніх творів. Установлено, що схвалення є ілокутивно синкретичним актом, оскільки в ньому одночасно реалізуються дві або більше ілокуції, серед яких виокремлено першорядні й другорядні. Доведено, що перлокутивний ефект мовленнєвого акту схвалення визначається репліковою спрямованістю схвалення в мовленнєвому обміні.

Ключові слова: оцінка, схвалення, мовленнєвий акт, ілокутивна мета, перлокутивний ефект, комунікативний хід.

Постановка проблеми. Мовленнєвий акт схвалення зараховують до позитивно-оцінних мовленнєвих актів, серед яких схвалення є найменш дослідженим. Учені О.В. Ярошевич і Т.В. Кабанкова, які опікуються цим мовленнєвим актом (далі – МА), не відмежовують його від інших суміжних позитивно-оцінних актів [4; 8]. Досі не визначені об'єкт і предмет оцінювання в МА схвалення, його ілокутивні цілі, що є, безперечно, актуальним для лінгвістичних розвідок.

Щодо поняття перлокуції, то її взагалі вважають найбільш проблемним серед мовленнєвоактових понять, «ахіллесовою п'ятою теорії мовленнєвих актів» [17].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ще на початку так званого «прагматичного буму» в лінгвістиці дослідники наголошували на неоднозначності трактування перлокутивного акту Дж. Остіном [16].

Л.Р. Безугла звертає увагу на той факт, що МА загалом розглядається з позиції спостерігача причому тоді, коли він уже здійснений [1]. Цікавими є роздуми із цього приводу П. Айєра, який наголошує на існуванні «теорії мовленнєвих актів *in actu* й теорії мовленнєвих актів *post festum*». Перша виходить із відповіді на питання «Що робить мовець зараз?», друга – з відповіді на питання «Що зробив мовець?» [14; 16]. У випадку *in actu* спостерігачеві не відомо, чи настане результат впливу, у випадку *post festum* про результативність впливу він знає напевне. Саме випадок *post festum* релевантний для перлокутивного аналізу.

На думку Дж. Остіна, ілокуції є конвенціональними, оскільки вони можуть бути експліковані за допомогою перформативної формули, яка, у свою чергу, є конвенціональною, оскільки конвенціональним є значення перформативного дієслова. Перлокуції ж є неконвенціональними, адже вони не підлягають експлікації, можуть «задовольнятися будь-яким висловлюванням» і бути «випадковими, некласифікованими» [9, с. 93].

Отже, з огляду на наявні в лінгвістиці лакуни, **метою статті** є визначення ілокутивних цілей і перлокутивного ефекту мовленнєвого акту схвалення в англомовному літературному дискурсі.

Матеріалом дослідження слугували 950 контекстів вираження схвалення в англомовному літературному художньому дискурсі, вилучених методом суцільної вибірки із 70 англомовних художніх творів. Літературний художній дискурс обрано з огляду на наявність у його структурі внутрішнього мовлення персонажів-адресантів схвалення та авторського коментаря, які уможливають аналіз інтенцій, ілокутивних цілей комунікантів і дають змогу виявити перлокутивний ефект висловлювань схвалення, а також судити про успішність мовленнєвого акту.

Виклад основного матеріалу. Стаття є продовженням і подальшим розвитком нового лінгвістичного напрямку, а саме когнітивно-комунікативної аксіології зображеного дискурсу, яка має на меті ґрунтовне вивчення когнітивних процесів, що відбуваються у свідомості учасників спілкування під час породження та сприйняття оцінного мовлення, на підставі вивчення зображеного автором художнього твору внутрішнього мовлення комунікантів і їхньої невербальної поведінки [2].

Контекстуально-інтерпретаційний аналіз позитивно-оцінного мовлення персонажів художніх творів уможливив складання таксономії позитивно-оцінних мовленнєвих актів, до яких поряд із похвалою, компліментом і лестощами зараховуємо й МА схвалення.

У нашій концепції **схвалення** є позитивно-оцінним МА, об'єктами якого є предмети, ідеї та явища, які *не входять* у сферу особистих інтересів співрозмовника. Непричетність до особистих інтересів співрозмовника кардинально відрізняє схвалення від суміжних МА позитивної оцінки: похвали, компліменту й лестощів. Предметом оцінки МА схвалення є ознаки об'єктів, на які він спрямований. Ці ознаки відповідають оцінним стереотипам і пресупозиціям адресанта схвалення.

У таксономії мовленнєвих актів, запропонованій Дж. Остіном, такі суміжні позитивно-оцінні висловлювання, як похвала, комплімент, лестощі, уналежені до бехабітивів – актів суцільної поведінки [9], але МА схвалення відсутній. На нашу думку, в цій таксономії схвалення теж варто зарахувати до бехабітивів.

У таксономії Дж. Сьорля інтерес для дослідження становлять експресиви, ілокутивна мета яких – вираження психологічного стану мовця [19]. Сам Дж. Сьорль уналежнює до експресивів такі МА, як вибачення, подяка, співчуття, привітання, докір, здивування, обурення. Усі вони орієнтовані на соціальні ритуали.

О.М. Вольф слушно пропонує зарахувати акти позитивної оцінки до експресивів [3, с. 170]. О.М. Вольф клас експресивів трактує значно ширше, ніж Дж. Сьорль, зараховуючи до

них: а) зумовлені соціальними конвенціями вибачення, подяки, поздоровлення тощо та б) (ті, що привернули нашу увагу) оцінні висловлювання, які належать індивідуальним суб'єктам і мають ілокутивною метою висловити емоційний стан мовця й/або здійснити емоційний вплив на слухача, оснований на схваленні в широкому сенсі слова. Такі оцінки, на думку О.М. Вольф, слабо пов'язані із соціальними нормами і стереотипами [3, с. 170].

Виокремлені Д. Вундерліхом сатисфактиви певною мірою відповідають експресивам, отже, мовленнєві акти позитивної оцінки в цій таксономії будуть відповідати сатисфактивам [7, с. 44].

Г.Г. Почепцов указує на існування фатичних (метакомунікативних) МА, що реалізують контактостворювальну функцію мови, до яких у цій типології, мабуть, варто уналежнити й МА позитивної оцінки, включно зі схваленням [5].

Міркування про природу позитивно-оцінних висловлювань загалом і про природу висловлювань схвалення зокрема свідчать про правомочність уналежнення мовленнєвих актів позитивної оцінки до експресивів (у таксономії Дж. Сьорля, Д. Вундерліха та О.М. Вольф) і бехабітивів (у таксономії Дж. Остіна). Фатична функція, згадувана Г.Г. Почепцовим, Н.Д. Арутюновою, на нашу думку, притаманна позитивно-оцінним мовленнєвим актам у різному ступені та визначається контекстом.

Аналіз інтенцій і прагматичних міркувань персонажів літературного дискурсу доводить, що схвалення, як й інші мовленнєві акти позитивної оцінки, є ілокутивно синкретичним актом, оскільки в ньому одночасно реалізуються дві або більше ілокуції, серед яких варто розрізняти першорядні й другорядні.

Передусім МА схвалення, як і похвала, комплімент і лестощі, відбувається насамперед з метою **вираження позитивної оцінки**. Оскільки оцінка є декларацією мовця про його судження щодо людей, об'єктів, подій, станів справ, то ілокутивна мета будь-якого оцінного висловлювання полягає в тому, щоб схилити адресата погодитися із судженням мовця. Іншою ілокутивною метою МА схвалення, як і МА похвали, компліменту й лестощів, є **вираження суб'єктом позитивної оцінки** властивостей об'єкта оцінювання. Ще одною спільною метою позитивно-оцінних актів, пов'язаною з їх експресивною природою, є прагнення **здійснити позитивний вплив на емоції адресата**, створити сприятливу атмосферу спілкування.

У літературному дискурсі висловлювання схвалення є виявом увічливості, люб'язності, вони часом мають ритуальний характер, тобто їх ілокутивна мета полягає також у **вираженні мовленнєвого етикету**. За їх допомогою реалізуються стратегії як позитивної увічливості, що передбачає вияв уваги до співрозмовника, так і негативної увічливості, що вимагає, зокрема, «формулювати висловлювання в пом'якшувальній модальній упаковці» [11, с. 131]. Висловлювання схвалення можуть вводитися для пом'якшення докору, невдоволення, вони допомагають увічливо змінити тему тощо.

Виокремлені ілокутивні цілі суміжних позитивно-оцінних актів розташовано за ступенем важливості для МА схвалення. До основних **ілокутивних цілей** МА схвалення зараховуємо:

- 1) намір висловити свій емоційний стан через визнання рис об'єкта оцінювання позитивними,
- 2) прагнення встановити контакт зі співрозмовником, уплинути на його емоційний стан;

3) намір пом'якшити відмову або критику й у такий спосіб захистити «обличчя» співрозмовника;

4) прагнення змінити небажану для себе тему розмови, захистивши так власне «обличчя».

Кінцевою метою реалізації будь-якого мовленнєвого акту є його перлокутивна мета – вплив на адресата. Людина, що знаходиться в соціумі, неминуче прагне впливати на обставини. Мовленнєвий вплив відіграє в комунікації основну роль і як посередник, і як самоціль. За виразом П. фон Поленца, «хоча інтерпретація впливу значною мірою залежить від контексту, є суб'єктивною й суперечливою, вона становить невід'ємну частину глибокого розуміння всіх дій мовленнєвої комунікації» [18, с. 212].

Перлокутивний акт, на переконання Л.Р. Безуглої, є частиною МА мовця. Перлокуція є інтендованим вдалим впливом мовця на думки, почуття й дії адресата або третьої особи через ілокутивний та ілокутивний акти [1, с. 122].

Адресат висловлювання, що містить оцінку деякого об'єкта, сприймаючи оцінку, тестує її, співвідносить її з власними уявленнями про ознаки цього об'єкта. Правильна адекватна оцінка адресанта не спотворює мовну картину світу. Якщо пресупозиції співрозмовників входять у протиріччя, співрозмовник може висловити свою незгоду з висловленою оцінкою.

У комунікативних ситуаціях, коли перлокутивний ефект не досягнутий мовцем, розкрити причину невдачі допомагають знання про дискурс, невдача може бути пов'язана з установленням адресантом фокусу на неправильному об'єкті, ігноруванням ним контексту, недостатніми фоновими знаннями, вибором адресантом неправильних характеристик або критеріїв оцінювання. Однією з причин невдачі може стати неправильна дескрипція: занадто поверхова й загальна або занадто детальна, конкретизована.

Перлокутивний ефект відбиває та або інша дієва чи емоційна реакція адресата. Стосовно експресивів Е. Гоффман слушно зауважує, що їх формульний характер вираження зумовлює вкрай прогнозований характер реакцій на них [15, с. 63]. Як підкреслює Емі Б.М. Цуї, експресиви й типові реакції на них визначаються соціальними нормами встановлення та підтримки соціальних взаємовідносин і збереження «власного обличчя». Передбачувані реакції на оцінні висловлювання умовлені головним чином скромністю, ввічливістю і «збереженням обличчя». Згода або ескаляція оцінки з боку адресата мотивовані ввічливістю і «збереженням обличчя»: мовець прагне уникати загроз «обличчям» співрозмовників і допомагати співбесідникові «зберегти своє обличчя» [20, с. 154].

За справедливим твердженням Г.І. Приходько, ритуальні мовленнєві акти завжди розраховані на позитивну реакцію, тоді як індивідуальні оцінки передбачають як позитивний, так і негативний перлокутивний ефект [6, с. 94].

Аналіз мовленнєвих епізодів літературного дискурсу свідчить про те, що експлікація перлокутивного ефекту схвалення залежить від того, формулюється схвалення як ініціуювальний чи реагувальний комунікативний хід. Якщо схвалення починає мовленнєвий обмін, типовою реакцією співрозмовника на нього є вираження згоди або незгоди з висловленою оцінкою:

• Through a lull in the traffic there had come a sudden burst of noise from one of the platforms: a brown whistle, followed by the letting out of steam. She opened her eyes, “*I like that sound*”. “*So do I*”, said Helen [27, с. 227] (реакція – згода).

• My mom claps her hands. “Mrs. Kelly says Natalie is really improving. She’s going to write her a flying-color recommendation. That’s what she said. Flying colors!” My mom hugs me. She’s so happy, she would hug the saltshaker if it were only taller. “Your sister is going to be okay! She’s going to be fine!” “But, Mom”, I say, “it says no kids are accepted after the age of twelve!” My mother freezes [23, с. 155] (реакція – незгода).

Причиною незгоди в другому з наведених прикладів є неповне знання адресанта оцінки про ситуацію, тобто розбіжність фонових знань комунікантів. Отримавши відмову в багатьох навчальних закладах для дітей з відхиленнями в розвитку, мати дівчинки, що страждає аутизмом, рада тому, що в лікарні доньці дають рекомендацію для чергової школи. Мати не помічає або підсвідомо ігнорує обмеження у віці для цієї школи. Коли вона виражає схвалення поліпшенню здоров’я дочки і схвалення її стану в майбутньому (*She’s going to be fine*), син зупиняє її захоплений потік незгодою і «просяннює» ситуацію.

Варто зазначити, що в більшості досліджених контекстів літературного дискурсу схвалення виступає як згода з раніше висловленою думкою, з ідеєю, з пропозицією, тобто воно є реактивним ходом і завершує мовленнєвий епізод:

- “I’m going to throw my bouquet now, OK?”
- “OK!” *Tarquin calls back cheerfully.* “Good idea” [25, с. 56].
- “How about if you get on my shoulders?”

Freya thought about it. “That’s a good idea”, she agreed [21, с. 329].

Перлокутивним ефектом у такому разі є встановлення контакту зі співрозмовником, дотримання ритуального обміну, хоча перлокутивний акт вербально не експлікується.

Крім того, схвалення може формулюватися як післяслівний хід (*follow-up*). Післяслівний хід як завершувальний елемент трьохчленного мовленнєвого обміну запропонований Емі Б.М. Цуї, яка вважає базовим саме трьохчлений обмін із наступними структурними елементами: ініціація, реакція й післяслів’я [20, с. 25]. Функція післямови визначається дослідниками як виключно оцінна, що становить особливий інтерес для дослідження [10; 12; 13]. На думку Е. Цуї, хід-післяслів’я є важливим елементом мовленнєвого епізоду, оскільки він виконує загальну функцію підтвердження результату спілкування [20, с. 34].

Як післяслівний хід схвалення є третьою реплікою мовленнєвого епізоду: запит – відповідь – схвалення – і також не передбачає ніякої реакції, наприклад:

“You really love her, don’t you?”

“Yes”.

“That’s good”, she said dreamily, wistfully, looking away [26, с. 500].

У зображеному літературному дискурсі перлокутивний ефект у подібних мовленнєвих обмінах не експлікується, адже в цьому немає потреби, персонаж задоволений отриманою відповіддю й позитивно оцінює ситуацію загалом.

Вимовлене вголос схвалення не завжди відображає реальне судження адресанта. Він може бути байдужий до об’єкта оцінювання або навіть ставитися до нього негативно. Проте повага і співчуття до співрозмовника, а також правила ввічливості вимагають від комуніканта позитивної оцінки. Так відбувається з Бекі, яка не наважується псувати настрої своєї матері, що захоплюється вмінням сусідки робити макіяж:

“It would give me great pleasure to do your wedding make-up. You and the whole bridal party”.

“Janice!” exclaims my mother in delight. “What a kind thought! Think of that, Becky. Professional make-up!”

“Er... fantastic!... Great!” I say feebly. “Perhaps I’ll have a look nearer the time...” *There is no way in a million years I’m letting Janice near my face* [24, с. 66].

Про нещирість адресанта схвалення дізнаємося з її внутрішнього мовлення (*There is no way in a million years I’m letting Janice near my face*) кваліфікатора мовленнєвої дії (*I say feebly*), проте перлокутивний ефект реактивального акту схвалення досягнуто (хоча він і не експлікується) – комунікація гармонійна, безконфліктна.

Незгода зі схвальним висловлюванням може бути викликана, по-перше, невідповідністю оцінки дійсності, по-друге, недоречністю схвального висловлювання в конкретній мовленнєвій ситуації, по-третє, антипатією реципієнта схвалення до адресанта.

Сім’я підлітка Муза живе на острові Алкатраз, де знаходиться в’язниця для найнебезпечніших злочинців. Батько Муза працює в тюремній охороні. У розмові з начальником батька, який раптово навідався за відсутності батьків, Муз намагається приховати реальний стан своєї розмово відсталої сестри та оцінює його позитивно. Він розуміє, що їй не місце в такому небезпечному місці і що її «викриття» призведе до того, що батько втратить роботу і їм доведеться залишити острів. Хибність схвалення стану сестри очевидна – поведінка Наталі не є нормальною – й офіцер не погоджується зі схваленням. Перлокутивним ефектом МА схвалення в наведеній ситуації є незгода адресата:

“How’s she doin’?” *He eyes Natalie, who is still curled up on the floor.*

“Fine, sir”, I whisper.

“She ain’t fine, Moose. She ain’t no reflection on you” [23, с. 78].

Невербально виражену незгоду зі схвальним висловлюванням унаслідок його недоречності ілюструє наступний МА схвалення, в якому Ребека в церкві поводить з статуєткою діви Марії як з дрібницею, чим шокує черницю:

I pick up a little statue of Mary which has caught my eye. “This is nice. Where did you get it?” *The nun stares at me, her eyes narrowing* [24, с. 72].

Експлікацією перлокутивного ефекту є описана автором невербальна реакція адресата: *stares at me, her eyes narrowing*.

У наступному контексті перлокутивний ефект не досягнуто: незгода зі схваленням викликана антипатією реципієнта схвалення до адресанта. Після розлуки одна із сестер намагається налагодити контакт з іншою, а та її не підтримує та сприймає з ворожістю кожну фразу:

I slid the key into the slot and let us both in. “This is nice”, *Lee said, putting her bag on one of the beds, the one where I hadn’t pulled back the bedclothes, and going to the window.* “It must be such fun to stay in London”.

“It’s only London. You make it sound like it’s an exotic thing to do. You’ve done it plenty of times” [23, с. 40].

У наступному прикладі невиправдано високу самооцінку Патрисії, авторки роману, який збираються видати, її вимогливість, прискіпливість і непоступливість відбито в епізоді, в якому схвалення запропонованій обкладинці книги, висловлене видавцем, зустрічає різку незгоду й протиріччя:

"Hi, Patricia!" said Sue in that awful nasal accent of hers which always made Patricia shudder.

"I have just received the book jackets", began Patricia. "Great, aren't they?"

Patricia took a deep breath. "They are disgusting. I am shocked. They must be changed immediately".

"What's up with them? I think they're ace".

"What has a naked actress to do with the character I created? And who is going to buy this? The covers make me look like some hack who has written up the book from the TV series" [22, с. 35].

Експлікація перлокутивного ефекту відбувається не лише шляхом уживання різко негативної лексики в репліці у відповідь (*disgusting, shocked*), а й за допомогою авторського опису невербальної поведінки персонажа: *took a deep breath*. Сью недовірко перепитує, і з допомогою так званого побічного епізоду перлокутивний ефект набуває аргументованості: Патрісія висловлює невдоволення зображенням голої актриси на обкладинці її книги, а сама Патрісія, на її думку, з'являється в образі «найманого писака» (*hack*), який написав книгу з мотивів телесеріалу. Ніхто, на думку Патрісії, таку книгу не купить.

Висновки. Отже, основними ілокутивними цілями МА схвалення вважаємо намір мовця висловити свій емоційний стан через визнання рис об'єкта оцінювання позитивними; прагнення встановити контакт зі співрозмовником, уплинути на його емоційний стан; намір пом'якшити відмову або критику й у такий спосіб захистити «обличчя» співрозмовника та прагнення змінити небажану для себе тему розмови, захистивши так власне «обличчя».

Перлокутивний ефект МА схвалення визначається направленістю репліки схвалення в мовленнєвому обміні. Якщо схвалення становить реагуювальний або післяслівний хід, воно завершує мовленнєвий епізод і не передбачає експлікованого перлокутивного акту. Проте бажаний перлокутивний ефект досягнуто: ритуальний мовленнєвий обмін здійснено відповідно до етикетних правил. Якщо схвалення являє собою ініціуювальний хід, перлокутивним ефектом є згода або незгода. Незгода може зумовлюватися невідповідністю оцінки дійсності або уявленнями адресата про об'єкт, недоречністю схвалення в конкретній мовленнєвій ситуації, а також антипатією реципієнта схвалення до адресанта. Експлікація перлокутивного ефекту відбувається не лише шляхом уживання певної лексики у відповіді співрозмовника, а й за допомогою авторського опису його внутрішнього мовлення та невербальної поведінки.

Перспективою проведеного дослідження вважаємо зіставний аналіз реалізацій схвалення в англійській та українській мовах. Безумовно, плідним буде залучення інших дискурсів як матеріалу для вивчення феномена схвалення в різних соціальних та етнокультурних спільнотах.

Література:

1. Безугла Л.Р. Перлокуція в дискурсі (на матеріалі німецького діалогічного дискурсу). *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен* / за ред. І.С. Шевченко. Харків: Константа, 2005. С. 118–144.
2. Бігунова Н.О. Позитивна оцінка: від когнітивного судження до комунікативного висловлювання: монографія. Одеса: ОМД, 2017. 580 с.

3. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки. Москва: КомКнига, 2006. 280 с.
4. Кабанкова Т.В. Функционирование синкретичных речевых актов одобрения/неодобрения в современном немецком диалогическом дискурсе: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04. Тамбов, 2011. 20 с.
5. Почепцов Г.Г. Слушатель и его роль в актах речевого общения. *Единицы и регулятивы*: межвуз. сб. научн. тр. Калинин: КГУ, 1987. С. 26–38.
6. Приходько Г.І. Категорія оцінки в контексті зміни лінгвістичних парадигм: монографія. Запоріжжя: Кругозор, 2016. 200 с.
7. Сусов И.П. Семантика и прагматика предложения. Калинин: КГУ, 1980. 51 с.
8. Ярошевич Е.В. Конструкции одобрения и поощрения в стилистико-синтаксическом аспекте (на материале современного английского языка): дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.04. Москва, 2003. 187 с.
9. Austin J.L. How to do things with words. Oxford: Oxford University Press. 1962. 329 p.
10. Berry M. Systemic linguistics and discourse analysis: a multi-layered approach to exchange structure. *Studies in discourse analysis* / ed. by M. Coulthard and M. Montgomery. London: Routledge, 1981. P. 26–49.
11. Brown P., Levinson S. Politeness: some universals in language usage. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 345 p.
12. Burton D. Analysing spoken discourse. *Studies in discourse analysis* / ed. by M. Coulthard and M. Montgomery. London: Routledge, 1981. P. 61–81.
13. Coulthard M., Brazil D. Exchange structure. *Studies in discourse analysis* / ed. by M. Coulthard and M. Montgomery. London: Routledge, 1981. P. 82–106.
14. Eyer P. Perlokutionen. *Reihe germanistische linguistik. № 75* / ed. by Peter Eyer. Tübingen: Niemeyer, 1987. S. 41–58.
15. Goffman E. Forms of talk. Philadelphia: Univ. of Pennsylvania, 1981. 236 p.
16. Kurzon D. The speech act status of incitement: perlocutionary acts revisited. *Journal of Pragmatics*. 1998. № 29. P. 571–596.
17. Marku D. Perlocutions: The Achilles' heel of speech act theory. *Journal of Pragmatics*. 2000. № 32. P. 1719–1741.
18. Polenz P. von. Deutsche satzsemantik: grundgriffe des Zwischen-den-Zeilen-Lesens. Berlin – New York: de Gruyter, 1988. 389 s.
19. Searle J.R. Expression and meaning. Cambridge: Cambridge University Press, 1979. 187 p.
20. Tsui A. English conversation. Oxford: Oxford University Press, 1994. 298 p.

Ілюстративні джерела:

21. Barr E. Out of my depth: London: Headline Review, 2007. 408 p.
22. Beaton M.C. Death of a scriptwriter. London: C & R Crime, 2009. 304 p.
23. Choldenko G. Al Capone does my shirts. London: Puffin Books, 2006. 215 p.
24. Kinsella S. Shopaholic ties the knot. London: Black Swan, 2002. 394 p.
25. Kinsella S. The secret dreamworld of a shopaholic. London: Black Swan, 2000. 320 p.
26. Roberts G.D. Shantaram. London: Abacus, 2008. 933 p.
27. Waters S. The night watch. London: Virago, 2011. 506 p.

Бигунова Н. А. Иллокутивные цели и перлокутивный эффект речевого акта одобрения (на материале англоязычного литературного дискурса)

Аннотация. Статья посвящена определению иллокутивных целей и перлокутивного эффекта речевого акта одобрения. Материалом исследования послужили 950 контекстов выражения одобрения, полученные методом сплошной выборки из 70 англоязычных художественных произведений. Установлено, что одобрение является иллокутивно синкретическим актом, поскольку в нем одновременно реализуются две или более иллокуции, среди которых выделены перво-степенные и второстепенные. Доказано, что перлокутивный эффект речевого акта одобрения определяется репликовой направленностью одобрения в речевом обмене.

Ключевые слова: оценка, одобрение, речевой акт, иллокутивная цель, перлокутивный эффект, коммуникативный ход.

Bigunova N. The illocutionary aims and perlocutionary effect of approval speech act (on the samples from English literary discourse)

Summary. The article focuses on the illocutionary aims and perlocutionary effect of approval speech act. The samples for the analysis have been taken from 70 modern English novels. The samples comprise 950 contexts of approval manifestation. It has been established that approval is an illocutionarily syncretic speech act, as it simultaneously realizes two or more illocutions, among which major and minor illocutions have been identified. It has been proved that the perlocutionary effect of approval speech act is determined by an approval cue direction in a particular speech exchange.

Key words: evaluation, approval, speech act, illocutionary aim, perlocutionary effect, communicative move.